

Kikapu workshop raportti

Workshopista kirjoittaminen on haasteellista. Workshopin sisältö on niin täynnä asioita joita ei voi sanoin kuvata ja joiden raportin omainen kertominen tuntuu lattealta ja turhauttavalta. Olen tehnyt parhaani raportoidessani workshopin aikaisia tapahtumia ja toivon että niistä on apua workshop suunnittelulle jatkossa.

-Erja-

ENSIMMÄINEN TUNTI

Aloitimme ensimmäisen workshop päivän tutustumalla koreihin eripuolilta maailmaa. Tarkoitukseni oli esitellä mahdollisimman paljon uusia asioita, jotta saisin naiset innostumaan ja vastaanottamaan tulevan kuukauden aikana paljon uutta tietoa. Näytin esimerkkeinä kuvien lisäksi Nairobista ostamiani koreja. Osa naisista näki korista otetun kuvan ensimmäistä kertaa, mutta erityisesti konkreettiset korit herättivät paljon kiinnostusta. Ensimmäisenä päivänä esittelin myös kaksi samanlaista koria joiden laatu poikkesi toisistaan. Haluisin painottaa hyvää laatua korien määrän sijaan. Naiset olivat hyvin kiinnostuneita ja ensimmäisenä päivänä he esittelivät minulle Dump palmun lehdet eli materiaalin jota he käyttävät korienpunontaan ja tekniikan jolla he koreja punoivat.

Varsinainen työskentely tapahtui ryhmissä joita oli yhteensä kaksitoista. Ryhmien jäsenmäärät vaihtelivat kuudesta yhteentoista. Ryhmät olivat muodostettu ja nimetty jo ennen kurssin alkua, kahta ryhmää lukuun ottamatta. Viimeiset ryhmät saivat lopullisen muotonsa muutamana ensimmäisenä kurssipäivänä. Jako oli tehty Eijan pyynnöstä, mutta ennemmin tai myöhemmin olisimme päätyneet samaan ratkaisuun. Ryhmät muodostuivat lähinnä ystävistä tai perheenjäsenistä ja KEDA:n jäsenten mielestä tämä oli ainoa vaihtoehto muodostaa ryhmät. Naisia on vaikea saada tekemään yhteistyötä ihmisten kanssa, joiden kanssa, he eivät muutenkaan päivittäin ole tekemisiissä tai joiden kanssa he eivät muuten tule toimeen. Katsoin viisaammaksi antaa heidän itse muodostaa ryhmät, jotta ryhmistä muodostuisi mieluisat ja he jatkaisivat työskentelyä ryhmissä vielä workshopin päätyttyä.

Ryhmät valitsivat itselleen johtajat ryhmänjäsenten kesken. Ryhmänjohtajat olivat lukutaitoisia ja osa ymmärsi välttävästi myös englantia. Ainoastaan yhden ryhmän ryhmäjohtaja oli lukutaidoton, kuten kaikki muutkin sen ryhmän jäsenet. Painotimme että muiden ryhmänjohtajien tulisi tukea ja auttaa häntä tarvittaessa.

Kolmen viikon aikana kävimme läpi paljon erityyppisiä asioita riippuen päivän ohjelman sisällöstä. Ryhmätyöskentely helpotti monia asioista. Sen lisäksi että ryhmän johtajien tehtävä oli toimia tiedottajina, annoin heille myös tehtäväksi varmistaa että kurssin loputtua jokaisessa ryhmässä pitäisi olla vähintään yksi joka osaisi uuden mallin.

WORKSHOP HERÄTTI KYLÄN HENKIIN

Workshopin aikataulu oli maanantaista perjantaihin klo 8.00 - 14.00, lauantaina klo 8.00 - 12.00 ja sunnuntai oli vapaapäivä. Aamut alkoivat lauluilla, tanssilla ja rukouksilla. Ikään katsomatta naiset tanssivat ja lauloivat rytmikkäästi. Aamuina jolloin naiset olivat erityisen nälkäisiä, tanssia ja laulua oli vähemmän, sen sijaan rukoukset olivat erittäin pitkiä. Toisaalta päivinä jolloin ei oltu niin nälkäisiä - ilolla ja riemulla ei ollut rajaa. Varsinainen workshop aloitettiin johdollani ja esittelin edellisenä iltana valmistelemäni aiheen käyttäen apuna esimerkkejä, piirroksia ja kuvia. Apuna oli kaksi paikallista

vapaaehtoista jotka käänsivät puheeni englannista sekä turkanaksi että osittain myös suahiliksi. Useana aamuna minulla oli mukana edellisenä päivänä valmistuneita koreja jotka vaativat paremman viimeistelyn tai olivat muuten virheellisiä. Halusin tällä varmistaa että laaduntarkkailu otetaan jatkossakin huomioon. Virheellisten tai huonosti viimeistelyjen korien lisäksi otin esimerkkeiksi myös huolellisesti tehtyjä koreja. Yleisen opetuksen jälkeen oli aikaa esittää kysymyksiä, joiden määrä kasvoi nolasta useampaan mitä lähemmäs workshopin loppua edettiin. Kysymiseen ja kyseenalaistamiseen ei ollut totuttu ja siksi minulle itsestään selvä asia joutui koetukselle. Päivä jatkui kierrellessäni vuorotellen naisten joukossa ja tarkastelin tekivätkö naiset töitä ohjeiden mukaan ja annoin neuvoja.

Kurssin eri teemoja olivat värjäys, mitoitus, laatu, muoto, väri, kuviointi ja markkinointi. Näiden lisäksi tutustuimme yhteen uuteen tekniikkaan sekä muutamiin uusiin korien käyttötarkoituksiin.

Seuraavassa teemojen sisältöä:

Värjäys

Hankimme Nairobista suoravärejä joiden myyjä suositteli niitä Dump palmun lehtien värjäämiseen. Hankimme perusvärejä joita sekoittamalla olisimme saaneet lähes kaikki olemassa olevat värit. Parin ensimmäisen Workshop päivän aikana teimme noin 5 erilaista yritystä saada värit tarttumaan materiaaliin. Emme siinä kuitenkaan onnistuneet. Käytimme värjäykseen sekä putouksen suolaista vettä että neutraalimpaa sadevettä, mutta kumpikaan ei tuottanut haluttua tulosta. Olin laskenut paljon värien varaan, mutta koska värjääminen ei onnistunut tein muutoksia workshopin ohjelmaan. Toisaalta jälkikäteen ajateltuna tärkeintä olisikin käyttää paikallista väriä eli ruskeaa ja sen eri sävyjä jota saadaan Elim nimisen muun juurista sekä kuoresta.

Mitoitus

Workshopin yksi tärkeimmistä teemoista oli keskittyä kooltaan pienempiin koreihin. Kapedossa on 70-luvulta lähtien tehty isoja upeita ja näyttäviä säilytyskoreja. Kuljetuskustannus syistä ei ole kuitenkaan kannattavaa viedä vain isoja koreja Kapedon ulkopuolelle myyntiin. Sisäkkäin menevien korien avulla säästetään tilaa ja näin markkinoille saadaan enemmän koreja. Suurimmalle osalle punojista pieni koko oli aluksi iso haaste ja monien käsiala alkoi vasta workshopin loppupuolella olla tasaisempaa ja siistiä.

Laatu

Korostin laatua ja sen valvontaa koska sen tärkeys korostuu erityisesti markkinoitaessa tuotteita. Puhtauskäsitteen määrittely ei kuitenkaan ollut yksiselitteistä ihmiselle, joka ei koskaan ole nähnyt esim. puhdasta länsimaista kotia. Savunhaju koreissa oli yksi ongelmista, koska monet säilyttivät korejaan kodeissaan jossa on vain yksi huone. KEDA esitti pyynnön varastotilan saamiseksi kylän johdolle ja päätös juhlassa pastori lupasi, että naiset voisivat ottaa käyttöön kylän laidalla sijaitsevan pienen rakennuksen joka on alun perinkin rakennettu naisten käytettäväksi, mutta joka on jo jonkin aikaa ollut käyttämättömänä.

Muoto

Kylässä on perinteisesti tehty aikaisemmin pyöreän tai ovaalin mallisia koreja. Suorakulmainen ja neliö muoto ovat kuitenkin käytännöllisempiä esimerkiksi säilyttämiseen tarkoitettuissa korissa. Muutama naisista olivat tehneen aikaisemmin kulmikkaita koreja joten pyysin heitä tekemään ensimmäiset esimerkki korit joista

muiden olisi helpompi katsoa mallia ensimmäisiä harjoituksia tehdessään. Näin toimin myös useiden muiden mallien kohdalla. Suorakulmisiin koreihin valitsin neljä eri kokoa. Koot määrittyivät yhden sivun mukaan. Koot olivat 11cm, 17cm, 27cm, 37cm. Suurimman koon tekemiseen meni kylän nopeimmalta punojalta noin 3 viikkoa. Tosin myös hän on tottunut tekemään pyöreitä koreja, joten kulmien tekeminen hidasti punomista alussa.

Väri

Värjäys ei onnistunut halutun kaltaisesti. Väreistä keskustellessamme tein kuitenkin huomion että naisille ei ollut tiedossa miten värit ylipäätään syntyvät joten kävimme läpi perusväriopin yhtenä päivä. Piirsin ja väritin heille väriympyrän ja kerroin esimerkkejä värien sekoittamisesta.

Kuviointi

Kuviointi ja laskeminen käytiin läpi kaikkien kesken ja jopa vanhimmat punojat harjoittelivat laskemista ja kuvioiden symmetristä muodostamista. 82 naisen joukosta erottui muutamat jotka olivat kiinnostuneita myös itse miettimään kuviointia ja tekemään uusia kokeiluja. Uusien kuviointien kohdalla toimin myös samalla tavalla kuin suorakulmaisten korien valmistuksessa eli annoin ohjeet yhdelle naiselle joka teki ensimmäisen mallikorin joista muiden oli sitten helppo katsoa mallia.

Markkinointi

Markkinoinnista puhuimme yleisellä tasolla ja siinä kaikki workshopin teemat oli helppo nitoa yhteen. Värit ja värjäys, mitoitus, laatu, muoto, kuviointi ja hinnoittelu ovat kaikki tärkeässä asemassa markkinoinnista puhuttaessa.

NAISTEN PERIKSIANTAMATTOMUUS HÄMMENSI

Naisten taitotasossa oli suuria eroja. Osa naisista oli todella näppäräsormisia ja tekivät tiukkaa ja tasaista punontaa. Usein taito oli opittu äidiltä tyttärelle. Todella hyviä punojia oli 82 naisen joukosta noin kymmenkunta mutta voidaan sanoa että lupaavia alkuja oli nuorissa punojissa vielä ainakin parikymmentä lisää. Vanhemmat naiset olivat ymmärrettävistä syistä turtuneet vanhoihin tapoihinsa ja pistivät vastaan kun ehdotin heille uutta tekniikkaa, mallia tai edes kuviointia.

Workshopin vetäjän roolissa oli paljon haasteita. Workshopin vetäjän rooli tuntui itselleni alussa vieraalta, mutta kun käänsin ajattelun johtamisesta tiiminjäsen ajatteluun, se sujui helpommin. Ajattelin itseni lähinnä tiedonjakajana ja välittäjänä kuin niinkään opettajana. Afrikassa on kuitenkin totuttu hyvin auktoriteettiseen johtamiseen, joten uskon että opetusmetodini poikkesivat siitä positiivisella tavalla ja toivon että loin naisiin tunnetta siitä, että heillä on oikeus ajatella omilla aivoillaan ja se miten he itse vaikuttavat asioihin tuo niihin muutosta ja on merkityksellistä. Paikallisilla on yleisesti tapana viitata aina jumalaan ja tavallaan alistua odottamaan ihmettä.

Ihmiset jotka eivät ole tottuneet näkemään kuvia, kokevat ja näkevät asiat eritavalla kuin ne joille kuvan näkeminen on arkipäivää. Osalle näyttämäni kuva korista oli ensimmäinen kuva jonka he ikinä olivat nähneet. On mahdotonta sanoa minkälaisiin asioihin he kiinnittävät huomionsa? Ovatko kuvassa kiinnostavinta väripinnat ja kontrastit vai nähdäänkö kuvassa oikeasti kori? Yhtenä päivänä pyysin naisia piirtämään korin. He saivat itse valita millaisen korin piirtäisivät mutta kuitenkin niin että sen

tunnistaa koriksi. Epäilykseni kuvien ymmärtämisestä sai vahvistusta kun näin vanhimpien naisten piirtämät ensimmäiset korit. Niitä ei ollut piirretty sivulta, kuten me korin hahmotamme vaan kori oli kuvattu ylhäältäpäin, juuri siitä suunnasta kun naiset sen näkevät punotessaan koria. Kuvio näytti enemmän auringolta kuin korilta.

Siirtyminen Suomesta Itä-Afrikan puoli autiomaalle ei sujunut ongelmitta, mutta välttiin suurimmilta vastoinkäymisiltä. Jälkikäteen ajateltuna monia asioita olisi voinut tehdä toisin. Olisin voinut olla johdonmukaisempi ja päättäväisempi, mutta en usko että se olisi tuonut lopputulokseen merkittävää muutosta. Työskentely on kaoottista ja rönsyilevää, mutta se on myös luonteva tapa toimia Afrikkalaisessa kulttuurissa.

Muutoksia workshopin sisältöön jatkossa voisi tehdä tuomalla sisältöön lisää uusia tekniikoita. Ns. Turkana tyyli jota suurin osa Kadedolaisista koreista edustaa on toimiva ja kestävä punonta tyyli, mutta kuviointi tällä tekniikalla on haasteellista. Tällä ensimmäisellä workshopilla opettelimme ns. Pokot -tekniikkaa jossa käytetään neulaa apuvälineenä. Ideoita voisi etsiä muista punontatekniikoista ja asioihin olisi hyvä perehtyä asiantuntijan avustuksella.

KURJUUS AVASI SILMÄT

Olin etukäteen valmistautunut henkisesti kohtaamaan syvää köyhyyttä, vakavasti sairaita ihmisiä. Tiesin että näkisin savimajoja, aliravittuja lapsia ja suolaisien juomaveden takia hampaansa menettäneitä ihmisiä. Vaikka tiesin kaiken tämän, oli eri asia nähdä asiat omin silmin kuin lukea siitä tai kuulla asia toisen kertomana.

Itselleni kuukausi ilman sähköä ja kloorivettä sekä niiden mahdollistamia mukavuuksia sai erätaidot muuttumaan erämaataidoiksi. Puhelimeen sai kuuluvuuden kun käveli kilometrin päähän kylästä, mäen päälle ja sielläkin kentän sai jos oli onnekas. Digikameran ja puhelimen lataaminen oli mahdollista kylän ainoalla aurinkopaneelilla, mutta olin varautunut siihen ja käytin akkuja säästävästi. Kävin peseytymässä juomakelvottomassa kuumassa lähteessä. Kuumuuteen oli vaikea tottua. Hiki virtasi koko ajan ilman että edes liikkui mihinkään. Siedettävä aika oli muutama tunti aamu yöstä, mutta heti auringon noustessa taivaalle oli pian jo taas liian kuuma.

Naiset Kapedossa ovat tekemisissä elämän perustavanlaatuisimpien asioiden kanssa päivittäin – täytyy hakea vettä, polttopuita, hoitaa lapsia ja pysyä terveenä. On rohkaisevaa nähdä, miten paljon voimaa heissä on. Naisten katseissa oli paljon kovuutta, määrätietoisuutta ja periksi antamattomuutta jota vain niissä olosuhteissa voi syntyä.

Lähetystyöntekijöiden rakentamat rakennukset olivat tyhjillään ja hiljalleen rapistumassa. Aivan kuin aika olisi pysähtynyt siihen kun lähetystyöntekijät ovat lähteneet kylästä. Sanoessani viimeisen kerran hyvästit naisjoukolle joka oli saattanut minut kylänlaidalle, olin toisaalta helpottunut mutta toisaalta ensimmäisenä mielessäni oli huoli siitä miten työ jatkuu kylästä lähdettyäni. Ajatus jälleennäkemisestä toi mieleeni lempeän olon.